

MESI

LIND

MESILIND

Tartu linna 6.algkooli looduslooline ajakiri.

=====
Nr.2

1931-32
=====

Toimkond: õpet.A.Jaanisto, õpil.L.Herman ja E.Rätsep.

S i s u:

Kevad - L.Herman, VI kl.
Kevade tulek - valik V kl.looduspäevikust
Maikelluke - A.Villak, V kl.
Lõokese pojast - L.Rooma, IV kl.
Lõokeseema armastus - E.Laine, IV kl.
Minu lemmik Pati - L.Juudas, V kl.
Jänes - H.Rätsep, V kl.
Minu lemmikloom - L.Savo, VI kl.
Minu lemmik Delli - S.Rööpmann, V kl.
Meil ei sallita kärbseid - IV kl.
Kanade elu - IV kl.
Kaas - L.Herman, VI kl.

Ar 931/32
Mesilind
Pr. R. Kreutzwaldi
nim. ENSV Riiklik
Raamatukogu

PE 16483

Kirjastanud õpilaskooperatiiv "Tarbemiik".

L.Herman, VI kl.

KEVAD

Noor olla on kevadet
rinna sees kanda...
G.Suits.

Ah, kui ilus see kevade tund
vanadki näevad noorusest und.
Südames tõuseb leekide lõke -
noorustules loidab me tõke.

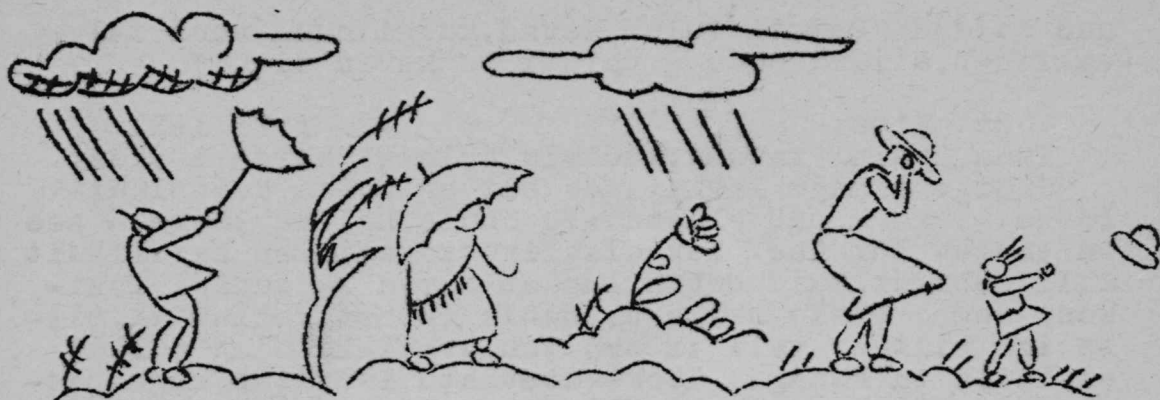
Võimas ja ilus on kevade and -
ah seda õilmete lõhnavat lund...
Laulud ja leelud, õisilgi sumin,
mesilind tallab lilledel lumen.

Küll on ilus see kevade tund,
avasilmil näeme kui und:
päike see sädeleb, lilledel küli,
lilli ja õisi täis kevade süli.

Ilus on noorus - kevades rind -
olla kui laulik, olla kui lind!
Süda meil valla - rõõmude lõke -
leekigu tuli ja põlegu tõke!

Paberšabloonkoopia - A.Post, VI kl.

KEVÄDE TULEK

21.märts.

A.Villak.

Kuulen toas imelikku suminat,vaatan üles lakke ja mõlemad õega hüüame ühest suust:"Kärbes,kärbes!" Nii võtsime me esimese sellekevadise kärbse vastu. Kärbes vaeneke ehmus päris ära,kui kuulis meie hüüdu. Siis aga,kui olime kärbsele lauale natuke suhkrut pannud, muutus ta üsna sõbralikuks. Kärbes vist ikka mõtles, et ei tea,kuidas mind nüüd nii lahkesti vastu võetakse - suvel,siis säetakse kõiksugused püünised minu jaoks üles.

22.märts.

Emma tuli turust ja mina jooksin kohe korvi juurde, kust leidsin murulauke ja sibulaid. Olin rõõmus,sest teadsin,et ema valmistab neist salatit. See toit saab meile esimeseks sellekevadiseks roheliseks maiuseks.

23.märts.

E.Lätt.

Olin päälelõunal väljas,kui kuulsin pihlaka otsast tihase laulu. Olin sellest pika talve jooksul nii võõrdunud,et jäin imestusega kuulama. Kuid ühtlasi tõusis mingi rõõm südamest ja üks hääl nagu oleks öel-

nud salaja: "Varsti tuleb kevad, kuigi nüüd veel talv valitseb, siiski oota - varsti on kevad siin!"

25. märts.

A. Villak.

Täna, suurel reedel, kuulsin esimest korda lōokest. "Kōige armsam laululindudest on meile kevadlaulik lōoke. Tema annab elustavale õhule helina, lōoke - see on laulev õhk ise. Kevadlaulikuks peetakse harilikult küll ööbikut, kuid ööbik laulab harva ja sedagi lühikest aega. Pääle selle on ööbik võsastiku laulik, mitte iga hiit ei vali ta oma lauluvallaks ning põllul ei laula ta kunagi. Lōoke seevastu lōõritab kogu päeva koidust ehani igal põllul, aasal või metsarajal - igal pool, kus aga maad ja õhku leidub. Ta algab esimesena ja lõpetab viimasena. Varasel kevadel, niipea kui maa hakkab lumekatte alt vabanema, kuuleme juba rõõmsat lōokese lōõritamist; enne päikesetõusu kostab juba ta lahke laul varase teekäija kõrvu. Lauldes tõuseb lōoke ikka kõrgemale ja kõrgemale ja kaob viimaks taevasinasse. Õnnelik oma üksinduses, veeretab ta sinikõrgusest oma õrnu viise alla maapinnale. Väsimust tundmata ja puhkust soovimata hõljub ta lōõritades õhus, kui päikesel sära ja õhul soojust jätkub." Nii lugesin "Lindude riigist".

27. märts.

Hommikul nägin oma üllatuseks, et jõgi oli lahti. Nüüd on ta jälle vaba, võib rõõmsasti voolata. Ning õhtul lugesin lehest, et laevadki hakkavad juba sõitma. Esimese sõidu teeb "Salme" Virtsjärveni. Laev, millega mina sõidan, ei käi veel - seepärast vist, et jäätükid on ees.

28. märts.

L. Oja.

Nägin kuldnokki. Oli ilus ilm ja päike paistis heledasti. Vaatasin taevasse, et näha pilvi, sest on ju nii ilus vaadelda, kuidas nad taevaruumis ikka edasi ja edasi ruttavad, nagu ajaksid nad üksteist taga. Korraga nägin taeva all parve musti linde lendavat. Parv laskus ikka allapoole ja allapoole. Ligemalt silmitsedes tundsin neis ära kuldnokkad. "Nüüd on küll kevad käes!" hüüdsin rõõmu pärast.

2. aprill.

S. Rööpmann.

Oli ilus ilm ja ma läksin välja mängima. Minu väi-

ke õde katkestas mängu hüüdega: "Semma, vaata, paberitükid lendavad õhus!" Naersin tema rumaluse üle, sest need ei olnud paberitükid, vaid olid kaks valget liblikat. Tahtsin neid ligemalt vaadelda, kuid nad lendasid kõrgele, nii et viimaks silmist kadusid.

10. aprill.

E. Lätt.

Kiivitajad väljas! Lendlesid soo pääl ja häälit-
sesid. Rõõmustusin väga nähes neid uusi kevadeto-
ojaid. Kuid minu rõõmul ei tahtnudki lõppu olla, vaid
ta aina kasvas, sest samal päeval nägin linavästri-
ku ja kuulsin ning nägin vinti.

S. Rööpmann.

16. aprillil nägin sinililli.
Ostsin endalegi ühe kimbu ja pa-
nin väikese madala vaasi sisse.
Küll olid need esimesed kevad-
lilled armsad; ma võisin nende
lõhna terve õhtupooliku endale
sisse hingata. Panin ühe õie ja
lehe raamatu vahele kuivama.

17. aprill.

E. Lätt.

Möödus pikk nädal kevadel nii iga-
vaks muutunud linnas. Nüüd olen maal
ja siin on nii palju vaadata ja kuul-
da, et päris ära väsitab. Esimesena
nägin ja kuulsin koovitajaid. Need on
kaunis suured hallikaspruunid pikano-
kalised linnud, aga võrdlemisi lühikeste jalgadega.
Kui nad lendavad, siis teevad umbes sarnast häält:
küür-küür, küür-küür---küüür jne.

18. aprill.

Õhtu eel kuulsin isesugust linnu häälitsemist.
Selgus, et oli kurvits. Ta on pika peenikese nokaga
lind. Jalad madalad, sulestik hallikas-pruun. Suuru-
selt võrdub käoga.

24. aprill.

Ülased ja kannikesed! Ülaseid on kahte värvi -
valged ja punased. Valged tulevad juba varakult
mullapõuest välja oma väikese lehekesega, mille kes-
kel peidus õis. Metsas on veel lumi, kui juba vaatab

ülase arglik päike päikese poole nagu abi otsides. Ja päike ongi väga abivalmis - ta soendab lahkesti üles ülase juurikas oleva toiduportsjoni ja õieke võib julgesti õitseda.

Kannikesed on küll hilisemad lilled kui ülased, aga vist olen ma natuke hooletu olnud ülaste suhtes, et nägin neid ühel päeval. Kannike on hoopis madalam kui ülane ja ka vähem silmapaistev. Nad olid kahvatulillad ja lõhnata. Kuid aedkannikesed on sügavlillad ja hää lõhnaga. Nad näevad nii välja nagu oleksid nad haridust saanud.

29. aprill.

L.Oja.

Nägin kirjut liblikat. Vanemad inimesed ütlevad, et kui kevadel kõige enne näed kirjut liblikat, siis ootab seda inimest suvel suur õnnetus, kui aga näed valget või kollast, siis ootab õnn. Mine tea nüüd, kas see on õige või ei, sest ma nägin mineval kevadel ka kirjut nagu tänavugi, kuid ei olnud mingit erilist õnnetust ega ka õnne.

30. aprill.

E.Lätt.

Täna viis õpetaja kogu klassi botaanika aeda. Sääl õitsevad juba tulbid ja nartsissid, terved mäenõlvad sinavad scillardest. Üks väike peenar oli tulvil täis kuldkollaseid adooniseid, teine krookuseid. Pääsusilm oli sääl väga lihava varrega ja lehtedega ning suure õietutuga. Sääl õitsesid ka kullerkupp, konnakapsas, kuldtäht ja lõokannus.

4. mai.

Palukarukell ei kasva küll Tartu ümbruses, vaid Elva metsades, kuid mul õnnestus teda siiski näha. Ta on lilla värvusega ja lehed on tal samasuguses asendis kui ülasel. Ja ta ongi ülasega sugulane.

8. mai.

"Kuku, kuku!" kostis täna lähemast metsast. See on jälle uus kevadetooja kaugelt maalt. Mõned arvavad, et kagu muutub talvel kanakulliks, kuid see ei ole tõsi.

Anemoonid (paberšabloontrükk) - R.Lepik, VI kl.

Kägu lendab meilt ära nagu paljud teisedki rändlinnud. Ta on üks kaugemale lendaja. Isegi Austraaliasse lendavad nad.

9.mai.

Metsast kostis laul, mis sarnanes peoleo laulule, kuid ma ei pööranud sellele erilist tähelepanu, vaid arvasin, et see on kuldnokk, sest ta teeb vahel peoleo häält kaunis hästi järele. Kuldnokk oli mu juba nii mitu korda ära petnud ja nüüd ma mõtlesin endamisi: "Ja, ja, sõbrake, ega sa mind enam petta saa!" Kuid minu õde, kes oli tähelepanelikumalt kuulatanud seda laulu, hüüdis: "Kuula nüüd! See on peoleo!" Ja temal oli ka õigus.

I.Sastok.

10.mail nägin pääsukest ja kuulsin käo kukkumist. Pääsuke on üks hilisemaist lindudest. Ta tuleb palju hiljem kui kuldnokk. Kui enam öökülmi ei ole, võib pääsukest näha. Ta on õrn linnuke ja kardab külma, sellepärast tuleb ta hilja. Ka on ta kaugemal lõunas kui teised linnud.

12.mai. Hurraa! Ometi kord pääseme välja siit "kooli müüride vahelt!" - nii hõiskasin oma südames, kui sõitsime Taevaskotta, olgugi, et tibas natuke vihma. Nüüd on see sõit juba seljataga. Sääal oli niipalju huvitavat, et sellest peab pika töö kirjutama, mida ma ka kavatsen suvevaheajal teha. Veel natuke tööd, siis ruttame me kõik koju, sest:

"Nüüd õitsvad kodus valged ristikheinad,
mu ümber sala laulvad vaiksed leinad.
Ja kasekohin looks kui pilvi teele,
et tuua kojukutset minu meele."

MAIKELLUKE

Kevad meil jälle käes,
päike paistab täies väes,
aasal tärkab lilleke,
kena maikelluke.

Kõrgel õhus lõoke,
kiidab loojat linnuke,
kes on kaitsjaks temale,
külvanud maikellukse.

Taevas helesinine,
rõõmustuks et inime,
tänaaks loojat selle eest,
et ta kõrgem loodusest.

LÖÖKESE POJAST

L. Rooma,
IV kl.

See oli ühel suvisel koolivaheajal, kui sõitsin maa-
le vanaema juurde. Sääl oli tore suvitada. Tihti olin
karjas karjase seltsis. Kord karjas olles leidsin oma
rõõmuks lõokese poja. Ta oli veel noor ega osanud len-
nata. Üks lehk tahtis astuda talle pääle, kuid sain ta
veel päästa. Mõtlesin, et ta on pesast välja tulnud.
Karjamaal oli väike lepik, läksin sinna ja hakkasin ot-
sima lõokese pesa. Leidsingi pesa mätta otsast pöösas-
te varjust. Pesas oli neli lõokese poega. Võtsin sel-
le leitud poja ja panin ta teiste juurde. Seda tehes
nägin ma, et nüüd tulid kõik pojad pesast välja. Panin
nad uuesti jälle tagasi, kuid see ei aidanud. See oli
alles lugu! Ja ma ei saanudki neid poegi pessa.

E. Laine, IV kl.

Lõokeseema armastus.

Lõoke on väga armas lind ja kui teda surmatakse, siis
on see hirmus tegu. See lõokesepoegade surmamine oleks
meilgi praegu juhtunud. Sulane muldas kartuleid, mina
juhtisin vagu mööda hobust. Saime poole vaale, kuid siis
jäin seisma, kükitasin maha et vaadata, mis pesa see sääl
on. Pesas oli neli muna, kuid kelle pesa see oli, seda
ma küll ei teadnud. Näitasin sulasele, kes ütles, et see
olevat pääsukese pesa. Mina aga ei uskunud ja läksin
tüdrukult küsima. Tüdruk ütles, et see olevat lõokese
pesa. Selle üle olin väga rõõmus. Tahtsin pesa tuppa
viia, aga sääl juhtus mul õnnetus: pesast kukkus üks
muna maha, läks katki ja seest tuli välja lõokese poeg.
Järgmisel päeval tulid välja kõik pojad pääle ühe. Seda
ma ei tea, miks see ei tulnud. Need pojad olid ilusad
udusulelised. Me söötsime neid hästi ja nad kasvasid
ruttu. Ühel päeval viisime nad välja kasti sees. Peagi
hakkas kasti ümber tiirlema üks vana lõoke, kellele
seltsis veel teine. Mina pidin tuppa minema, kuid ema
jutustas mulle pärast, et ta olevat avanud kasti. Vanad
lõokesed viisid pojad ära. Kahju, et mina seda ei näinud.

MINU LEMMIK PATI

Pati oli ilus punakas-pruun hobune. Armastasin teda väga. Viisin ta alati heinamaale ja töin õhtul koju. Kui nägi mind tulevat, siis hirnatas ta mulle vastu nagu tervituseks. Õhtul, kui läksin teda koju tooma, viisin ta ketist lahti lasta, sest ta ei eemaldunud iial minust. Õue väravani jõudes vaatas ta minu poole, just kui teades, et ta väravast minna sisse ei pääse. Kui värava avasin, jooksis ta minust mööda ruttu talliukse juurde; säääl jäi ta peatuma. Avasin talliukse, kuid ta ei läinud emme talli kui nägi, et lähen toa poole. Läksin tuppa ja võtsin natuke leiba ning tükisuhkrut. Suhkur oli Pati armsaim pala. Kui suhkur otsas ja mina sõnalausumata tahtsin ära minna, võttis ta mul juuksepatist kinni. Siis pidin teda meelitama hakkama. Ta lasi mu lahti ja hakkas kaeru krõbistama. Ronisin siis talli pääle ja panin talle heinu redelisse. Nii läks see päevast päeva.

Nüüd on mu armas suvekaaslane ja ka lemmik juba surnud.

Jänesed (linoleumlõige) - E.Pall, IV kl.

JÄNES

Seda on nüüd mitu aastat tagasi, kui olin vanaema juures maal karjas. Ühel hommikul karjaga metsa minnes nägin kuis suur jänes jooksis viljast välja, palju poegi taga. Ma mõtlesin, et küll oleks hää, kui mul ükski niisugune väike jänes oleks, oleks armas teda süles hoida ja vaadata.

Mu soov läkski täide ja veel väga tähtsal päeval, nimelt Jaanilaupäeval. Sel õhtupoolikul sõid lehmad nii rahulikult, et julgesti võisin eemalt minna reburaikaid korjama - tahtsin lehmadele neid sarvede ümber põimida. Kuid enne kui sain sooni, nägin midagi halli, mis liigub kiiresti must mööda. Ma vaatasin taha ja mõtlesin, et see on mõni hiir, kuid ei olnud ka. Vaatasin, ta läheb ühe kännu juure alla. Ruttu kangutasin kännu üles, kuid ei näinud midagi. Kuid ta pidi ikkagi siia tulema. Siis nägin üht pisikest auku, vaatasin sinna sisse ja silmasin sääl pisikese jänese. Haarasin ta ruttu kahe käega ja panin kohe põlle sisse. Ta oli päris vagusi ja kartlik. Mul ei olnud aega teda lähemalt vaadelda, sest oli juba hilja. Läksin karja juurde ja ajasin selle koju. Kodus näitasin oma leidu vanaemale ja rääkisin, kuis olin saanud selle pisikese looma. Kodus oli mul üks suur rebasepuur - see saigi väiksele jänesele elu-

asemeks. Alul oli temaga muret palju - ta ei tahtnud süüa. Ta oli väga kartlik, isegi piima ega noori kapsalehti ta ei söönud. Kuid varsti ta õppis ilusasti sööma. Küll tegi ta seda toredasti! Kõige kenam oli siis, kui tal väike kõrreke suus oli; seda näris ta nii, et ta ninaots ja kõrs mõlemad vudisesid. Olin alati tema juures, kui karjast tulin. Magama minnes soovisin talle hääd ööd, hommikul üles tõusnud jooksin kohe teda vaatama. Ta kasvas jõudsasti ja mul oli temast hää meel. Kuid ühel päeval leidsin puuri tühjana - mu väike jänes oli välja pääsenud. Mu armas loomakene oli kadunud. Otsisin kõik kohad läbi, aga teda ei leidnud. Hiljem leidsin ta surnukeha põllult, helesinine pael ikka kaelas, pael, mille kõitsin talle kaela siis, kui ta sain. Olin väga kurb. Võtsin ta surnukeha ja matsin ta toominga pöösasse. Kui lähen maale vanaema juurde, viin

sinna ikka meelislilli. Need on sama sinised kui oli pael mu väikse jänese kaelas.

L.Savo, VI kl.

MINU LEMMIKLOOM

Raske on seda ütelda, missugune loom võib inimesele olla kõige armsam, sest ühele on armas üks, teisele teine. Loomad on iseenesest kõik armsad, muidugi mõtlen seejuures väikseid loomapoegi, nagu näiteks: varss, vasikas, tallekesed, pörsad, kanapojad, pardipojad, linnupojad jne. jne. Siiski erand on minu juures koer. Seda looma võin küll enese sõbraks lugeda. Ka kassi armastan ma väga. Peangi praegusel korral kassiga leppima, sest koerakest ei ole mul enam, - vanemad saatsid minu Boni maale onu juurde, sest ta kasvas liig suureks ja võimata oli teda linnas pidada. Ehk ma küll koera armastan, ei ole mul nendega siiski õnne. Lühikese aja jooksul on mul neid olnud kolm, kuid kõigest olen ilma jäänud. Esimene oli nimega Vatti, väike, madal koerake, valge-musta lappidega. Oh, ta oli nii armas! Opetasin teda kahe jala peal kõndima ja paluma. Ta oli nii armas loomake, et teda kunagi lüüa ei raatsinud, kui ta kurja oli teinud. Otsekohe sai ta aru, et oli pahandust teinud. Hakkas jälle käppadega paluma, ise sealjuures kiunudes, et anna andeks. Nii jäi ta alati keretäiest ilma. Ainult see halb komme oli tal, et armastas hulkumas käia ja seda halba kommet ei saanud ära võõrutada. Nii ta lõppude lõpuks ühel päeval kadus nagu tina tuhka. Ja jäigi kadunuks. Arvasin, et oskab ehk koju veel tulla. Aga mis ära, see ära. Leinasin teda kaua taga, sest nii armast loomakest ei leidu naljalt.

Teine koer oli nimega Taavet. Keegi tuttav proua kinkis ta mulle, kui ta alles tibi-tilluke oli. Karv oli pruun, midagi hagija tõugu pidi teine olema. Aga pärast läks päris karjakrantsiks ja isa kinkis ta maale kuskile tallu, kus tal paras koht oli. Siis oli

väike vahe, kuni mul jälle tekkis soov koerakese järele. Ja vaata imet, üks talunaine läks meie majast mööda, pakkudes, kas keegi ei tahaks omale hundi-koera kutsikat. Kus mina ema kohe paluma, et ostku minule, tahan enesele sõpra. Ema ei olnud sellega nõus. Lippasin ruttu õe poole, et see aitaks ema paluda. Muidugi oli minu võit. Ja nii saingi omale jälle uue sõbrakese. Kuid seekord ei õnnestunud jällegi. Mõni kuu möödus ja Bonni sirgus ja sirgus viimaks nii suureks, et olime pea ühekõrgused. Kuid minu soov oli väikese koerakese järele. Vanemad ütlesid ka, et sarnane suur elukas ikka ei kõlba linna kohas ja saatsid ta ära maale onu poole. Nii olen ma praegu päris ilma sõbrata. Väike kassike on, aitab vast sellest, kuni leian jälle mõne karjakrantsi. Kuid nende kolme seast oli mulle kõige armsam esimene, Vatti, see mu meelest ei unune.

S. Rööpmann, V kl.

Minu lemmik Delli.

Delli oli tõesti iseäraline loom. Temaga võis päevad otsa mängida ja joosta. Aga tantsimist ta ei sallinud, siis võttis ta kohe säärest või undrakuäärest kinni, vahel hammustas ta isegi. Mina armastasin Dellit üle kõige ja tema mind samuti, sest mina andsin talle süüa ja juua. Ta sai isegi kord mu elupäästjaks, siis kui mul kõrvad haiged olid. See juhtus nõnda. Läksime Delliga jalutama raudtee äärde. Mina kõndisin mööda roopaid ega pannud täheleegi lähenevat rongi. Delli aga hakkas kõvasti haukuma ja mina vaatasin taha. Küll ma ehmasin, kui nägin enese taga rongi tulevat. Kargasin ruttu kõrvale. Rongi rattad olid ainult mõne sammu kaugusel minu jalast. Läksin kohe lähemasse poodi ja ostsin Dellile šokolaadi, mille ta kohe ära sõi. Siis tulime koju. Ja kui ma seda emale jutustasin, hakkas ta rõõmu pärast nutma ja andis Dellile suure tüki liha. - Delli on meile muudki hääd teinud: ükskord, kui meil äriuks kogemata lahti oli jäänud ja vargapoisid sisse tahtsid tulla, peletas Delli nad eemale.

Delli oli punaka karvaga, pruunikate silmadega ja kaunis paks koer. Ta oli nii paks, et kui ma suvel ta-
ga välja kõndima läksin, siis ta jalgadega just kui sõu-
dis, nii et kõik tänavalolevad inimesed naersid. - Tal-
vel aga armastas Delli oma madratsil magada. Säält tu-
li ta vahel harva välja. - Meil on kodus väike kanaaria-
lind. Kanaarialinnu puuri ümber armastas Delli joosta
ja linnuga mängida.

Delli on aga kahjuks nüüd surnud, sest ta oli väga
vana ja krambid käisid käppades, kuid minu mälestuses
elab ta siiski edasi.

IV kl.

MEIL EI SÄÄLITA
KÄRBSEID

E. Pall.

Ühte tüütavate putukate liiki kuulub meil kärbes.
Kuid siiski on tal oma tähtsus, - ta on maišsvaks toi-
duks lindudele. Kärbes puhastab ka maad igasuguseist
mädanevaist olluist. Säält lendab ta tuppa söögi kal-
lale ja võib igasuguseid haiguse pisilasi kaasa tuua.

Meil kärbseid tuppa ei lasta. Kuigi nad tulevad, on
meil mitmed abinõud nende hävitamiseks. Tuuakse kärb-
sepaberid ja pannakse lakke rippuma. Siis lendavad
kärbsed paberi külge ja surevad sinna, sest paber on
liimine ja nad ei pääse enam säält lahti. Neid tape-
takse ka lapatsiga, mürkpaberiga jne. Kõige parem on
siiski kui nad tuppa ei saagi.

Kui jäetakse söök lauale, siis kärbsed kohe solgivad
ta ära. Seepärast tuleb söök peale söömist kohe laualt

ära koristada ja laud alati seebi ja kuuma veega puh-taks pesta, et ei jääks sinna söögijäänuseid. Suvel, kui aknad lahti, ostetakse traatvõrk aknale ette, et kärbsed tuppa ei pääseks. Mõned panevad ka marliriide aknale ette, aga säält ei tule õhku läbi. Seepärast ei ole kasulik marlit aknale ette panna. - Sõnnikuhunnikutesse ja mädanevatele jäänustele muneb kärbes oma munad. Neist ilmuvad paari päeva pärast pimedad tõugud. Nädala pärast nad nukkuvad. Veel nädal, ja nukust tuleb välja kärbes. Sügisel sureb suurel hulgal kärbsed hallitushaigusse. Teised, kes terved on, uinuvad talveunele, et kevadel jälle uut elukäiku alata.

A. Münt.

Olin maal. Ja teada on, et sääil kärbsed palju on. Meie keegi kärbsed ei sallinud ning mina lasin vanaisal teha kaks lauda. Ühele lauale seadsin sööki ja teise panin pulgaga üles nii, et laud oli söögist gästi kõrgeä. Oli palju kärbsed siginenud söögi juurde, tõmbasin pulga alt ära ja laud kukkus teisele lauale peale ning kärbsed surid kahe laua vahel. Ma surmasin neid väikseid kurjategijaid palju. Viimaks panin tähele, et kärbsed olid peaaegu kõik kadunud.

A. Steinvald.

Tean ühe väga imeliku jutu jutustada sellest, kuidas maal laudast kärbsed hävitati.

Oli ilus ilm, päike paistis palavasti. Onu kutsus mind lauta, et näeksin, kuidas kärbsed ise surma lähevad. Kui lauta jõudsin, nägin oma imestuseks, et mitu ~~z~~ kotti oli riputatud lakke, nende all olid kausid magusa vedelikuga. Küsisin, milleks on need kotid siia üles pandud? Onu ütles, et küll sa näed. Vaatasin kausi sisse, see kubises kärbestest ja parmudest; ja kui nad tahtsid lendu tõusta, läksid nad paha aimamata kotti, kust neid pärast ära võeti ja tapeti.

L. Roots.

Suvel oli ema väga hoolas kärbsed hävitama. Et kärbsed üldse sisse ei saaks, siis tõmbas ta marli köögiakna ette. Tubasid tuulutas ta hommikul vara. Kuid ega sinna kärbsed nii tükkinudki - polnud sääli ju toitu. Köögis me ka söime, seepärast oli sääli kõige rohkem kärbsed. Ema käis linnas ja tõi hulga kärbsesepabereid ja linte. Ühed pani suhkruveega alustassile, teised riputas lakke. Viimaste ees oli mul alati

hirm, sest jäin tihti juukseidpidi nende külge.- Ema tõi metsast kraavikaldaalt kärbseseeni. Need seened on kõige ilusamad ja ma imestan, miks inimesed neid ei söö. Ema seletas, et nad olevat mürgised ja kõlbavat ainult kärbestele. Jällegi pani ta seened suhkruveega alustas-
sile. Kärbsed suri sadade viisi.

M.Matto.

Kärbes on üks putukatest, kes ilmub juba varakevadel kui teda on jätnud sügisene raske haigus veel elama. Kui ta peidupaigast välja ilmub, siis on ta nii uimane, et ei saa õieti lennata. Kui kevadine päike saadab oma kiired kärbse "elamu" juurde, mõtleb kärbes juba tõsist kevadet ning tuleb aeglasel sammul välja.

Kärbest vaadates näeme temal neli tiiba: kaks taga-
tiiba ja kaks esitiiba. Kärbse jalgu vaadates näeme, et nad on karvased ja kleepuvad, mis võimaldab kärbsel igas kohas liikumist.- Kärbes on kahjulik loom. Kui kärbes otsib omale toitu, siis ronib ta igale poole - prügikas-
ti, jäänustele ning säält jälle inimese toidulauale ja näole. See aga ei ole mõnus ning inimene võib saada ras-
ke haiguse. Seepärast peab võitlema, et kärbsed ei pää-
seks tuppa.

A. Ilves.

Meie majas ei sallita sugugi kärbsed. Aga suvel len-
davad nad ikka tuppa ja välja nad ise juba ei lähe. See-
pärast oli meie akna välise raami külge kinnitatud mar-
li. Marli ei lase aga õhku läbi ja siis ostis isa pee-
nikese traatvõrgu. Tuppa kärbsed nüüd küll enam ei pää-
senud, kuid köögis oli neid veel küllalt. Siis pani ema
lakke kärbsepaberi.

A.Kerna.

Kui ma veel koolis ei käinud, hoidsin ma kärbsed
väga. Kui kärbsed olid aknale tulnud, tegi ema akna lah-
ti ja ajas nad välja. Siis võtsin mina karbi ja läksin
välja kärbsed püüdma. Kui üle kümne kärbse oli kinni
püütud, viisin nad tuppa ja lasin lahti. Kui ema seda nä-
gi, sain muidugi pahandada. Kui ema kärbsepaberi lakke
pani ja ise toast välja läks, ronisin ma lauale ja kis-
kusin kärbsed paberi küljest ära, asetasin nad lauale
ja panin neile leiba söögiks. Ma vaatasin huviga, kuidas
nad oma punase londikese lauale panid ja sööma hakkasid.
Nüüd käin ma aga koolis ja tean, missugustel mustusehun-
nikutel kärbsed käivad. Ja seepärast ei saa ma kärbes-
tega enam nii õrnalt ümber käia.

KANADE ELU

IV kl.

Kukk karistab kassi.

S.Mörd.

Oli ilus soe kevadpäev. Päike paistis nii soojalt. Meie kirju kana jalutas oma väikeste poegadega õues. Pojad olid nii rõõmsad ja jooksid väledalt ema ümber. Kana oli aga valvel ja vaatas, et keegi tema tillu-tibukesti ei saaks ära viia. Sest meie kirju kana oli juba vana ja teadis väga hästi, kes tema tillukesti lurravad.

Äkki hüppas kass nagu nool kanakarja hulka ja taitis meie tibukesti ära viia. Kana nägi aga seda, tormas kohe täis viha kassile kallale ja hakkas suure häälega kisendama. Seda kuulis kukk ja jooksis oma naisele appi. Nüüd ei olnud vaesel kassil armu. Kukk hüppas kassi turjale ja hakkas tiibadega peksma. Selle aja sees kogus kana oma pojad tiinade alla. Viimaks pääsis kass kuke käest lahti ja jooksis õue suure kasse otsa.

Sest saadik ei julgenud kass kunagi enam kanapoege varastama tulla ja kana võis rahulikult oma perega õues kõndida ning toitu otsida.

Kanaema armastus.

A.Münt.

Oli ilus suvine ilm. Väikesed kanapojad siblisid aia ääres nii mõnusasti. Ma istusin aiatrepil ja vaatasin seda kõike nii suure huviga. Mulle meeldisid väikesed linnud. Kuid siis tuli äkki pööre. Vana hall Ants, kes alati oli kuri kanapoegade pääle, ei sallinud nüüdki, et väikesed ilmsüüta loomad nii mõnusasti aia ääres lõbutsevad. Ta jäi nurga taha varitsema, sest ta tahtis mõnda kanapoega küllastada. Kanaema ei pannud seda tähele ja Ants kasutas hääd juhust - ta hüppas lähema kanapoja kallale. Väikene linnukene oli nõrk ja ei jõudnud vastu panna. Kanaema kuulis aga oma väikese pojakese hädaldamist ja ruttas appi. Kes jõuaks küll kirjeldada sellist verist võitlust, mis nüüd järgnes! Mul siiski õnnestus

neid ära lahutada. Võitlus oli aga kanaemale palju kahju teinud: tal olid selja päält suled kakutud ja väike kanapoeg ta kõrval oli uimane. Ma võtsin tibukese sülle, kuid kanaema lõi mulle nokaga käe peale. Ma viisin tibukese tuppa, kus ta varsti toibus. Kui aga kanaema nägi oma poega tervena, jooksis ta suure rutuga talle vastu. Antsu otsisin ma üles ja andsin talle vitsi. See mõjus, sest hiljem ei näinud ma kunagi, et ta kanapoegade juures oleks varitsenud.

Kuidas kukk kaitseb kanu.

E.Pall.

Nagu teistel loomadel, nii on ka kanadel oma kaitsja. See on kukk. Kukki on väga haruldane loom: ükski teine loom ei avalda nii suurt kaitset kui kukk kanade vastu.

Mineval aastal elasime maal ja pidasime ka kanu. Kanad on võrdlemisi kasulikud, vaatamata sellele, et nad ka vahel kurja teevad, nagu näiteks poevad nad igast aiaaugust sisse ja kisuvad peenrad laiali, otsides omale säält toitu. Siiski on neil ka häid külgi olemas: nad munevad, ja muna on väga toitne aine. Kanakarja hulgas on ka tingimata kukk. See on nagu pere-

mees. Ta annab ka vahel kanadele kaitset. Meil küll rohkem kanu ei olnud kui kolm, kuid sellele vaatamata pidasime kukke. Esmalt, kui kukk väike oli, söötsin alati teda peo päält ja kandsin tema eest rohkem hoolt. Õpetasin teda isegi kirema. Ei tea kas sellest vastastikku kiremisest või millestki muust läks kukk nõnda kurjaks, et ei lasknud mind enam kanade juurde minna. Kui kanu kinni läksin võtma, jooksis kukk alati kohale. Kui põgenema ei saanud, oli asi päris täbar. Kukki hüppas pähe või rippus riietes ja tonkis nokaga nii valusasti, et löödud asemest päris veri välja tuli.

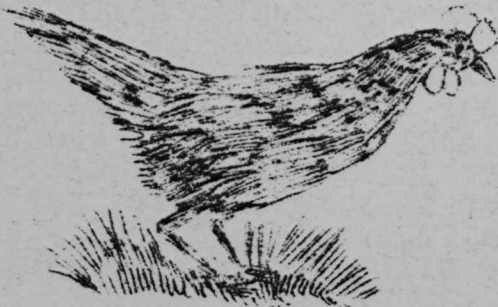
Meie kõrvalmajja tulid uued elanikud. Neil oli ka väike poeg. Sellel oli kõige suurem lõbu kanu taga ajada. Kord kui ta jälle kanadele mahti ei andnud, tuli kukk appi. Poiss ei jõudnud eest ära joosta. Kukki lendas talle pähe ja peksis nii, et pääst veri väljas. Mina nägin seda küll, kuid ei julgenud appi minna. Poisi kisa pääle tuli ema appi ja hirmutas kuke minema. Sest suuri inimesi kartis kukk ikka.

Niikaua kui me kukke pidasime, ei olnud kanadel ka suuremat viga, sest kukk kaitses neid isegi kulli eest. Ta tegi alati siis imelikku häält, kui midagi hädaohtu oli. Ja kanad teadsid, et nad peavad varjule põgenema. Pärastpoole tapsime kuke ära; siis saime lahti ka pahandustest, mis vahel tema pärast tekkisid. Kanad aga jäid nagu ilma peavarjuta. Poisike kihutas alati neid taga ema keelust hoolimata; vigastas isegi ühte, nii et see pärastpoole suri. Kull viis ühe ära ja veel muidki õnnetusi juhtus. Kanadel ei olnud enam ühtki kaitsjat, kellelt võisid abi loota.

Uus kana.

L. Lepik.

Meil on noor kukk ja mitu kana. Toodi linnast veel üks suur ja must kana. Ta pandi teiste kanade juurde,

kuid ta vist ei sallinud seltsi, sest peksis läbi nii kuke kui ka teised kanad. Viimaks võttis kukk julgust ja jõudu - lõi paar korda kanale. Hoobid olid vist valusad, sest kana läks nurka ja heitis maha. Nüüd läksid paar julgemat kana omakorda peksma. Tagasi tulles olid nad uhked, just nagu oleksid nemad ta nurka peksnud. Pääle selle ei peksnud uus kana enam niipalju teisi.

Kanade elumajas.

L.Roots.

Maal, minu vanaema talus, on palju kanu. Kanadele on ehitatud maja. Maja on seest ja väljast valgeks lubjatud. Pärnis ikka nagu inimeste majagi. Maja ees on aia-ke, kus suvel viibivad kanad. Päeval, mil jõudsin vanaema poole, läksin kohe kanade majja. Nimelt oli kinkinud vanaema mineval suvel mulle ühe kanapoja. Talvel kirjutas vanaema mulle, et minu tibupoeg olevat üsna suur ja munevat pärnis agarasti. Saatis mitu korda mulle munegi. Niisiis tahtsin oma silmaga näha, kui suur mu tibupoeg on. Hoidsin vanaema seelikust kinni, kui astusime majasse. Kartsin natuke; läinud suvel tormas üks kana mulle kallale, kui tahtsin ta pisikesi poegi kätte võtta. Astusime vanaemaga kööki, s.o. kanamaja kööki. Parajasti keedab Leeni, vanaema tüdruk, kanadele süüa. Köögis on pliit ja mitu kastrulit mulisevad pliidil. Ühel seinal on suur riiul, kõiksugused jahud ja terad karpides. Näe, Leeni jalgade ümber keerleb üks valge kana. See on vanaema kana. Siis näitas mulle Leeni teisi kanu. Astusime edasi teise ruumi. See ruum oli väga imelik. Igas nurgas on heinu, milles asuvad kanade pesad. Mõnel veel kana pääl munemas. Vanaema ei tahtnud neid eksitada ja kutsus mind tuppa.

Järgmisel päeval kuulsin vanaema ütlevat, et olevat häda kanapoegadega. Nad tulevat ise majast välja ja vares ehk kull võivat nad ära viia. Nõnda juhtuski tihti, et vares oli ära viinud jälle mõne tibukese.

Sügisel, kui linna tulim, võtsin oma kanakese ühes. Nimeks panin talle Tuti. Praegugi muneb ta mulle mune.

Kanade hädaoht.

E.Jassinski.

Igal suvel viibin ma maal. Sest maal on värsked, kosutavad õhk. Et ilmad ilusad, siis olin kogu päeva õues. Mängisin oma kassipoegadega. Korruga kuulen koledat kisa. Jooksen vaatama, mis on lahti. Aia ääres näen kana, kes kogub oma väikesi poegi tiibade alla. Mõtlen - miks ta seda teeb? Korruga näen õhus keerlevat varest. Seisan kui naelutatud ega oska midagi teha. Teised kanad poevad peitu. Ainult kukk on vahva ja ei näita kartust. Tiivad laiali, suled kohevil, tormab ta varese poole. See kohutab varest ja ta lendab minema. Ega ta ära läinud - istub aiateibal ja vahib vihaste silmadega kanapojakesi. Kui

kukk oli läinud, tuli ta tagasi, haaras ühe kanapoja noka vahele ja lendas minema. Et koorem tal liiga raske, siis jäi ta aiale istuma. Haarasin suure vembla ja ajasin varese minema. Kanapoeg langes poolsumult murule. Silitasin teda ja viisin ta ema juurde. Terveks ta siiski enam ei saanud, vaid suri paari päeva pärast.

2.50

NO. 463757

PE $\frac{B}{461}$ 31/32, 2